

Vergaderjaar 1989–1990

21 561

Wijziging van het Burgerlijk Wetboek en enige andere wetten in verband met de opnemng van bepalingen omtrent de overeenkomst tot het verrichten van handelingen op het gebied van de geneeskunst

Nr. 1

KONINKLIJKE BOODSCHAP

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een voorstel van wet houdende wijziging van het Burgerlijk Wetboek en enige andere wetten in verband met de opnemng van bepalingen omtrent de overeenkomst tot het verrichten van handelingen op het gebied van de geneeskunst.

De toelichtende memorie (en bijlagen), die het wetsvoorstel vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's-Gravenhage, 29 mei 1990

Beatrix

Nr. 2

VOORSTEL VAN WET

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:
Alzo Wij in overweging genomen hebben dat het wenselijk is de rechtspositie van patiënten te versterken en daartoe in het Burgerlijk Wetboek enige bepalingen op te nemen omtrent de overeenkomst tot het verrichten van handelingen op het gebied van de geneeskunst;

Zo is het dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel I

Na de ZEVENDE TITEL A van het VIERDE BOEK van het Burgerlijk Wetboek wordt een nieuwe titel ingevoegd, luidende:

RW
EMG
IMG
GV

ZEVENDE TITEL B

De overeenkomst inzake geneeskundige behandeling

Artikel 1653

1. De overeenkomst inzake geneeskundige behandeling – in deze titel verder aangeduid als de behandelingsovereenkomst – is de overeenkomst waarbij een natuurlijke persoon of een rechtspersoon, de hulpverlener, zich in de uitoefening van een beroep of bedrijf tegenover een ander, de opdrachtgever, verbindt tot het verrichten van handelingen op het gebied van de geneeskunst, rechtstreeks betrekking hebbende op de persoon van de opdrachtgever of van een bepaalde derde. Degene op wiens persoon de handelingen rechtstreeks betrekking hebben wordt verder aangeduid als de patiënt.

2. Onder handelingen op het gebied van de geneeskunst worden verstaan:

a. alle verrichtingen – het onderzoeken en het geven van raad daaronder begrepen – rechtstreeks betrekking hebbende op een persoon en ertoe strekkende hem van een ziekte te genezen, hem voor het ontstaan van een ziekte te behoeden of zijn gezondheidstoestand te beoordelen, dan wel deze verloskundige bijstand te verlenen;

b. andere dan de onder a bedoelde handelingen, rechtstreeks betrekking hebbende op een persoon, die worden verricht door een arts of tandarts in die hoedanigheid.

3. Tot de handelingen, bedoeld in het eerste lid, worden mede gerekend het in het kader daarvan verplegen en verzorgen van de patiënt en het overigens rechtstreeks ten behoeve van de patiënt voorzien in de materiële omstandigheden waaronder die handelingen kunnen worden verricht.

4. Onder handelingen als bedoeld in het eerste lid zijn niet begrepen handelingen op het gebied van de artseneijbereidkunst in de zin van de Wet op de Geneesmiddelenvoorziening (Stb. 1958, 408), indien deze worden verricht door een gevestigde apotheker in de zin van die wet.

5. Indien handelingen als bedoeld in het eerste lid worden verricht op grond van een arbeidsverhouding van de persoon op wie zij betrekking hebben, worden zij geacht te geschieden op grond van een behandelingsovereenkomst tussen die persoon en degene met wie hij de arbeidsverhouding heeft.

Artikel 1653a

1. Een minderjarige die de leeftijd van zestien jaren heeft bereikt, is bekwaam tot het aangaan van een behandelingsovereenkomst ten behoeve van zichzelf, alsmede tot het verrichten van rechts handelingen die met de overeenkomst onmiddellijk verband houden.

2. De minderjarige is aansprakelijk voor de daaruit voortvloeiende verbintenissen, onverminderd de verplichting van zijn ouders tot voorziening in de kosten van verzorging en opvoeding.

Artikel 1653b

1. De hulpverlener licht de patiënt op duidelijke wijze, en desgevraagd schriftelijk, in over de aard en het doel van het onderzoek of de behandeling die hij noodzakelijk acht en van de uit te voeren verrichtingen, over de te verwachten gevolgen en risico's daarvan voor de gezondheid van de patiënt, over andere methoden van onderzoek of behandeling die in aanmerking komen, alsmede over de staat van en de vooruitzichten

met betrekking tot diens gezondheid voor wat betreft het terrein van het onderzoek of de behandeling.

2. De hulpverlener mag de patiënt bedoelde inlichtingen slechts onthouden voor zover het verstrekken ervan kennelijk ernstig nadeel voor de patiënt zou opleveren. Indien het belang van de patiënt dit vereist, dient de hulpverlener de desbetreffende inlichtingen aan een ander dan de patiënt te verstrekken. De inlichtingen worden de patiënt alsnog gegeven, zodra bedoeld nadeel niet meer te duchten is.

Artikel 1653c

Indien de patiënt te kennen heeft gegeven geen inlichtingen te willen ontvangen, blijft het verstrekken daarvan achterwege, behoudens voor zover het belang dat de patiënt daarbij heeft niet opweegt tegen het nadeel dat daaruit voor hemzelf of anderen kan voortvloeien.

Artikel 1653d

1. Voor verrichtingen ter uitvoering van een behandelingsovereenkomst is telkens de toestemming van de patiënt vereist.

2. Indien de patiënt minderjarig is en de leeftijd van twaalf maar nog niet die van zestien jaren heeft bereikt, is tevens de toestemming van de ouders die de ouderlijke macht over hem uitoefenen of van zijn voogd vereist. De verrichting kan evenwel zonder de toestemming van de ouders of de voogd worden uitgevoerd, indien zij kennelijk nodig is teneinde ernstig nadeel voor de patiënt te voorkomen, alsmede indien de patiënt ook na de weigering van de toestemming, de verrichting weloverwogen blijft wensen.

Artikel 1653e

De hulpverlener legt op verzoek van de patiënt schriftelijk vast voor welke verrichtingen deze toestemming heeft gegeven.

Artikel 1653f

De patiënt geeft de hulpverlener naar beste weten de inlichtingen en de medewerking die deze redelijkerwijs voor het uitvoeren van de overeenkomst behoeft.

Artikel 1653g

De hulpverlener moet bij zijn werkzaamheden de zorg van een goed hulpverlener in acht nemen.

Artikel 1653h

Indien is overeengekomen dat handelingen als bedoeld in artikel 1653 door een bepaalde persoon worden verricht, moet deze de verrichtingen, nodig voor de uitvoering van de behandelingsovereenkomst, zelf uitvoeren, behoudens voor zover uit de overeenkomst voortvloeit dat hij deze door anderen mag laten uitvoeren, onverminderd de aansprakelijkheid van de hulpverlener.

Artikel 1653i

1. De hulpverlener richt een dossier in met betrekking tot de behandeling van de patiënt. Hij houdt in het dossier aantekening van de gegevens omtrent de gezondheid van de patiënt en de te diens aanzien

uitgevoerde verrichtingen en neemt andere stukken, bevattende zodanige gegevens, daarin op, een en ander voor zover dit voor een goede hulpverlening aan hem noodzakelijk is.

2. De hulpverlener voegt desgevraagd een door de patiënt afgegeven verklaring met betrekking tot de in het dossier opgenomen stukken aan het dossier toe.

3. Onverminderd het bepaalde in artikel 1653j, bewaart de hulpverlener de bescheiden, bedoeld in de vorige leden, gedurende vijf jaren, te rekenen vanaf het tijdstip waarop zij zijn vervaardigd, of zoveel langer als redelijkerwijs uit de zorg van een goed hulpverlener voortvloeit.

Artikel 1653j

1. De hulpverlener vernietigt de door hem bewaarde bescheiden, bedoeld in artikel 1653i, binnen een jaar na een daartoe strekkend verzoek van de patiënt.

2. Het eerste lid geldt niet voor zover het verzoek bescheiden betreft waarvan redelijkerwijs aannemelijk is dat de bewaring van aanmerkelijk belang is voor een ander dan de patiënt, alsmede voor zover het bepaalde bij of krachtens de wet zich tegen vernietiging verzet.

Artikel 1653k

De hulpverlener verstrekt aan de patiënt desgevraagd zo spoedig mogelijk inzage in en afschrift van de bescheiden, bedoeld in artikel 1653i. De verstrekking blijft achterwege voor zover dit noodzakelijk is in het belang van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van een ander. De hulpverlener mag voor de verstrekking van het afschrift een redelijke vergoeding in rekening brengen.

Artikel 1653l

1. Onverminderd het in artikel 1653b, tweede lid, tweede volzin, bepaalde verstrekt de hulpverlener aan anderen dan de patiënt geen inlichtingen over de patiënt dan wel inzage in of afschrift van de bescheiden, bedoeld in artikel 1653i, dan met toestemming van de patiënt. Indien verstrekking plaatsvindt, geschiedt deze slechts voor zover daardoor de persoonlijke levenssfeer van een ander niet wordt geschaad. De verstrekking kan geschieden zonder inachtneming van de beperkingen, bedoeld in de voorgaande volzinnen, indien het bij of krachtens de wet bepaalde daartoe verplicht.

2. Onder anderen dan de patiënt zijn niet begrepen degenen van wie beroepshalve de medewerking bij de uitvoering van de behandelingsovereenkomst noodzakelijk is en degene die optreedt als vervanger van de hulpverlener.

3. Daaronder zijn evenmin begrepen degenen wier toestemming ter zake van de uitvoering van de behandelingsovereenkomst op grond van de artikelen 1653d en 1653u is vereist. Indien de hulpverlener door inlichtingen over de patiënt dan wel inzage in of afschrift van de bescheiden te verstrekken niet geacht kan worden de zorg van een goed hulpverlener in acht te nemen, laat hij zulks achterwege.

Artikel 1653m

In afwijking van het bepaalde in artikel 1653l, eerste lid, kan de hulpverlener zonder toestemming van de patiënt ten behoeve van statistisch of ander wetenschappelijk onderzoek op het gebied van de volksgezondheid aan een derde desgevraagd inlichtingen over de patiënt of

inzage in de bescheiden, bedoeld in artikel 1653i, verstrekken indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- a. het vragen van de toestemming is in redelijkheid niet mogelijk,
- b. het onderzoek dient een algemeen belang,
- c. het onderzoek kan niet zonder de desbetreffende gegevens worden uitgevoerd, en
- d. de persoonlijke levenssfeer van de patiënt wordt daardoor niet onevenredig geschaad.

Artikel 1653n

1. De hulpverlener voert verrichtingen in het kader van de behandelingsovereenkomst uit buiten de waarneming van anderen dan de patiënt, tenzij de patiënt ermee heeft ingestemd dat de verrichtingen kunnen worden waargenomen door anderen.

2. Onder anderen dan de patiënt zijn niet begrepen degenen van wie beroepshalve de medewerking bij de uitvoering van de verrichting noodzakelijk is.

3. Daaronder zijn evenmin begrepen degenen wier toestemming ter zake van de verrichting op grond van de artikelen 1653d en 1653u is vereist. Indien de hulpverlener door verrichtingen te doen waarnemen niet geacht kan worden de zorg van een goed hulpverlener in acht te nemen, laat hij zulks niet toe.

Artikel 1653o

De hulpverlener kan, behoudens gewichtige redenen, de behandelingsovereenkomst niet opzeggen.

Artikel 1653p

1. De opdrachtgever is de hulpverlener loon verschuldigd, behoudens voor zover deze voor zijn werkzaamheden loon ontvangt op grond van het bij of krachtens de wet bepaalde dan wel uit de overeenkomst anders voortvloeit.

2. Indien loon is verschuldigd, doch de hoogte niet door partijen is bepaald, is het op gebruikelijke wijze berekende loon of, bij gebreke daarvan, een redelijk loon verschuldigd.

3. De opdrachtgever moet de hulpverlener de onkosten, verbonden aan de uitvoering van de behandelingsovereenkomst vergoeden, voor zover deze niet in het verschuldigde loon zijn begrepen.

Artikel 1653q

1. Indien ter uitvoering van een behandelingsovereenkomst verrichtingen plaatsvinden in een ziekenhuis dat bij die overeenkomst geen partij is, is het ziekenhuis voor een tekortkoming daarbij mede aansprakelijk, als ware het zelf bij de overeenkomst partij.

2. Onder ziekenhuis als bedoeld in het eerste lid worden verstaan een voor de toepassing van de Ziekenfondswet (Stb. 1964, 392) of de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (Stb. 1967, 655) als ziekenhuis, verpleeginrichting of zwakzinnigeninrichting erkende of aangewezen instelling of afdeling daarvan, een academisch ziekenhuis, een abortuskliniek in de zin van de Wet afbreking zwangerschap (Stb. 1981, 257) alsmede een tandheelkundige inrichting in de zin van de Wet tandheelkundige inrichtingen 1986 (Stb. 365).

Artikel 1653r

De aansprakelijkheid van een hulpverlener of, in het geval bedoeld in artikel 1653q, van het ziekenhuis, kan niet worden beperkt of uitgesloten.

Artikel 1653s

Deze titel is van overeenkomstige toepassing indien een hulpverlener in de uitoefening van zijn beroep of bedrijf ten aanzien van een persoon handelingen verricht als bedoeld in artikel 1653 hoewel door bijzondere omstandigheden de daartoe te sluiten behandelingsovereenkomst nog niet tot stand is gekomen.

Artikel 1653t

Deze titel is voorts van overeenkomstige toepassing indien een hulpverlener, buiten het geval, bedoeld in artikel 1653s, anders dan krachtens een behandelingsovereenkomst in de uitoefening van zijn beroep of bedrijf ten aanzien van een persoon handelingen verricht als bedoeld in artikel 1653.

Artikel 1653u

1. De verplichtingen die voor de hulpverlener uit deze titel jegens de patiënt voortvloeien worden, indien de patiënt de leeftijd van twaaf jaren nog niet heeft bereikt, door de hulpverlener nagekomen jegens de ouders die de ouderlijke macht over de patiënt uitoefenen dan wel jegens zijn voogd.

2. Hetzelfde geldt indien de patiënt de leeftijd van twaaf jaren heeft bereikt, maar niet in staat kan worden geacht tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake, tenzij zodanige patiënt meerderjarig is en onder curatele staat, in welk geval nakoming jegens de curator geschiedt.

3. Indien een meerderjarige patiënt die niet in staat kan worden geacht tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake, niet onder curatele staat, worden de verplichtingen die voor de hulpverlener uit deze titel jegens de patiënt voortvloeien, door de hulpverlener nagekomen jegens de persoon die daartoe door de patiënt schriftelijk is gemachtigd in zijn plaats op te treden. Ontbreekt zodanige persoon, of treedt deze niet op, dan worden de verplichtingen nagekomen jegens de echtgenoot of andere levensgezel van de patiënt, tenzij deze persoon dat niet wenst, dan wel, indien ook zodanige persoon ontbreekt, jegens een ouder of een kind van de patiënt, tenzij deze persoon dat niet wenst, een en ander voor zover die nakoming verenigbaar is met de zorg van een goed hulpverlener.

Artikel 1653v

1. Is op grond van artikel 1653u voor het uitvoeren van een verrichting uitsluitend de toestemming van een daar bedoelde persoon in plaats van die van de patiënt vereist, dan kan tot de verrichting zonder die toestemming worden overgegaan indien de tijd voor het vragen van die toestemming ontbreekt aangezien onverwijlde uitvoering van de verrichting kennelijk nodig is teneinde ernstig nadeel voor de patiënt te voorkomen.

2. Een volgens de artikelen 1653d en 1653u vereiste toestemming mag worden verondersteld te zijn gegeven, indien de desbetreffende verrichting niet van ingrijpende aard is.

Artikel 1653w

1. Van het lichaam afgescheiden stoffen en delen kunnen worden gebruikt voor medisch statistisch of ander medisch wetenschappelijk anoniem onderzoek voor zover de patiënt van wie het lichaamsmateriaal afkomstig is, geen bezwaar heeft gemaakt tegen zodanig gebruik.

2. Onder anoniem onderzoek wordt verstaan onderzoek waarbij is gewaarborgd dat het bij het onderzoek te gebruiken lichaamsmateriaal en de daaruit te verkrijgen gegevens niet tot de persoon herleidbaar zijn.

Artikel 1653x

Van de bepalingen van deze titel kan door partijen niet worden afgeweken.

Artikel II

Artikel 6, tweede lid, onder a tot en met c, van de Wet voorzieningen gezondheidszorg (Stb. 1982, 563) vervalt. De aanduiding van de onderdelen d en e wordt gewijzigd in a en b.

Artikel III

Indien het bij koninklijke boodschap van 22 april 1971 ingediende voorstel van wet houdende vervanging van de Wet van 27 april 1884, Stb. 96, tot regeling van het Staatstoezicht op krankzinnigen (Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen) tot wet wordt verheven, wordt deze als volgt gewijzigd:

A

In artikel 16, derde lid, vierde volzin, wordt het woord «derde» vervangen door: eerste.

B

Artikel 38 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid vervalt de zinsnede «, in overleg met de patiënt,».
2. Van het tweede lid vervalt de tweede volzin.
3. Het vierde lid komt te luiden:
  4. Indien het niet mogelijk is met degenen aan wie ingevolge artikel 1653d of artikel 1653u van het Burgerlijk Wetboek toestemming tot de behandeling moet worden gevraagd, overeenstemming te bereiken over het behandelingsplan, stelt de voor de behandeling verantwoordelijke persoon de geneesheer-directeur hiervan in kennis.
  4. Het vijfde lid komt te luiden:
    5. Toepassing van het behandelingsplan kan zonder de toestemming van de patiënt en degenen wier toestemming ingevolge artikel 1653u van het Burgerlijk Wetboek is vereist, slechts geschieden voor zover dit volstrekt noodzakelijk is om ernstig gevaar voor de patiënt of anderen, voortvloeiende uit de stoornis van zijn geestvermogens, af te wenden. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen categorieën van behandelingsmiddelen of maatregelen worden aangewezen, die niet mogen worden toegepast bij een behandeling als bedoeld in de eerste volzin.
    5. In het zesde lid wordt in de eerste volzin het woord «derde» vervangen door: eerste. In de derde volzin worden de woorden «de in het tweede lid bedoelde personen» vervangen door: de in het tweede en het vierde lid bedoelde personen
    6. In het zevende lid wordt het woord «derde» vervangen door: eerste.

In artikel 55, eerste lid, onder e, wordt het woord «derde» vervangen door: eerste.

Artikel IV

Artikel 1653k van het Burgerlijk Wetboek is niet van toepassing met betrekking tot bescheiden als bedoeld in artikel 1653i van het Burgerlijk Wetboek, die, op het tijdstip waarop dat artikel in werking treedt, reeds zijn opgesteld.

Artikel V

1. De artikelen van deze wet treden, behoudens het bepaalde in het tweede lid, in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

2. Artikel 1653t van het Burgerlijk Wetboek treedt in werking met ingang van de eerste kalendermaand na verloop van vijf jaren na het in het eerste lid bedoelde tijdstip. Bij algemene maatregel van bestuur kan, voor daarin aan te geven situaties als in artikel 1653t van het Burgerlijk Wetboek bedoeld, een later tijdstip van inwerkingtreding worden bepaald.

Artikel VI

1. Indien deze wet met ingang van of na 1 januari 1992 in werking treedt, worden in de aanhef van artikel I de woorden «het VIERDE BOEK» vervangen door: Boek 7A.

2. Indien op het tijdstip, bedoeld in artikel V, eerste lid, het bij koninklijke boodschap van 9 februari 1983 ingediende wetsvoorstel 17 779 tot wet is verheven en die wet alsdan in werking is getreden, worden op dat tijdstip de artikelen 1653–1653x van het Burgerlijk Wetboek, zoals die bij artikel I zijn vastgesteld in titel 7 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek opgenomen als afdeling 5 van die titel onder het opschrift «De overeenkomst inzake geneeskundige behandeling», en vervalt artikel I voor het overige.

3. Treedt de wet, bedoeld in het vorige lid, in werking op een tijdstip gelijktijdig met of na het tijdstip, bedoeld in artikel V, eerste lid, dan geschiedt de opnemng op het eerstbedoelde tijdstip en vervalt de Zevende Titel B die bij artikel I is vastgesteld.

4. Bij de opnemng ondergaat de tekst van de artikelen 1653–1653x de volgende wijzigingen:

a. In de artikelen 1653, 1653s, 1653t en 1653u, eerste en derde lid, wordt het woord «titel» vervangen door: afdeling.

b. Artikel 1653h, alsmede de leden 2 en 3 van artikel 1653p vervallen; het cijfer «1» vóór de tekst van laatstgenoemd artikel vervalt eveneens.

c. De tekst van artikel 1653x komt te luiden:

Partijen kunnen niet afwijken van de bepalingen van deze afdeling, noch van de artikelen 5, 6, tweede lid, en 7 van afdeling 1 van deze titel.

5. De Minister van Justitie brengt bij de opnemng in Titel 7 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek de artikelen 1653–1653x in een doorlopende nummering, aansluitend bij de nummering van die Titel, en brengt de verwijzingen in deze en andere wetsartikelen daarmee in overeenstemming. De tekst van de aldus gewijzigde wet wordt in het Staatsblad geplaatst.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Justitie,

De Staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur,